

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання Вченої ради
комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
від 16 квітня 2024 року №7

Введено в дію 16 квітня 2024 року
Наказ ректора
Хортицької національної академії
від 16 квітня 2024 року №90/од

ПРОГРАМА

ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ

З ПСИХОЛОГІЇ

для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі

спеціальності **053 Психологія**

освітньо-наукової програми **Психологія**

для вступників на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»,

освітнього рівня «магістр»

Запоріжжя
2024

Укладачі:

Бочелюк В.Й., доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології та соціальної роботи;

Панов М.С., доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології та соціальної роботи;

Турубарова А. В., кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету спеціальної освіти та соціально-гуманітарних наук

Рецензенти:

Бохонкова Ю. О., доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології та соціології Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля;

Пріб Г. А., доктор медичних наук, професор, проректор з наукової роботи, професор кафедри психології Академії праці, соціальних відносин і туризму

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Розділ I. Зміст програми вступного фахового випробування.....	5
Розділ II. Орієнтовний перелік питань до вступного фахового випробування..	21
Розділ III. Критерії оцінювання компетентностей.....	22
Розділ IV. Список рекомендованої літератури.....	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена на основі освітньо-наукової програми «Психологія» та навчального плану підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти «Доктор філософії» у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія, а також «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» (Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р.). Програма передбачає встановлення фактичного рівня компетентностей кандидатів у здобувачі ступеня доктора філософії за тематикою освітньо-наукової програми Психологія; відбір здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти здатних успішно її опанувати.

Програма вступного фахового випробування ставить за мету забезпечити єдність вимог щодо змісту та критеріїв оцінювання знань і практичних умінь вступників, визначення рівня узагальнення та систематизації їх знань з вивчених навчальних курсів за програмами бакалаврської та магістерської (спеціаліст) підготовки фахівців за спеціальністю 053 Психологія. Результати вступного фахового випробування дозволять виявити претендентів на навчання, які мають базові знання, на основі котрих можуть бути сформовані програмні загальні та фахові компетентності, а також результати навчання за освітньо-науковою програмою «Психологія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Основними завданнями програми є окреслення найважливіших проблем психології як науки, закономірностей вікового психічного розвитку дітей, розкриття психологічних особливостей педагогічного процесу; визначення соціально-психологічних процесів груп; визначення особливостей організації і проведення психодіагностичного обстеження; розкриття проблем юридичної та реабілітаційної психології.

Фахове випробування проводиться у формі усного екзамену дистанційно в режимі відео-конференції із застосуванням конференц-зв'язку Zoom. Кожний білет вступного іспиту зі спеціальності 053 Психології освітньої програми Психологія включає три питання з таких дисциплін: перше питання – «Загальна психологія», «Педагогічна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», друге питання – «Психодіагностика», «Психологічне консультування», третє питання – «Юридична психологія», «Реабілітаційна психологія». При складанні вступного фахового випробування вступників у ході усної відповіді повинні показати: тісний взаємозв'язок фундаментальних та професійних знань, їх глибоке засвоєння; розуміння сучасного стану розвитку сучасної української науки; важливість міжпредметних зв'язків, вміння давати історичну оцінку сучасного стану проблем психології. Критерії оцінювання знань вступників на вступному фаховому випробуванні визначаються за шкалою ЄКТС.

РОЗДІЛ І. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

«Загальна психологія»

Тема 1. Психологія як наука

Психологія як наука та навчальна дисципліна. Огляд історії виникнення та становлення психології. Зміст міфологічного, філософського і наукового етапів розвитку психології. Предмет та завдання психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Джерела психологічних знань. Поняття про побутову та наукову психологію. Сучасна система психологічних знань, предмети вивчення теоретичних та практичних галузей психології. Місце психології в системі науки. Поняття психіки, її функції та структура.

Тема 2. Філософські та фізіологічні питання психології

Основні філософські питання в контексті їх психологічного тлумачення. Ідеалізм та матеріалізм про походження психіки та матерії. Проблема можливості та адекватності пізнання людиною світу та себе. Сутність теорії психічного відображення. Особливості психічного відображення людини. Фізіологічні основи психічної діяльності. ВНД як основа функціонування психіки.

Тема 3. Свідомість

Поняття свідомості, диференціація понять психіки та свідомості. Зміст ідеалістичного та матеріалістичного тлумачення поняття «свідомість». Пізнавальна, регулятивна, рефлексивна, прогностична, комунікативна, креативна функції свідомості. Структура свідомості, її релятивний характер. Зміст та вияви компонентів свідомості – знань, цілеспрямованості діяльності, ставлень, самосвідомості. Рівні вияву психіки людини. Диференціація свідомих та неусвідомлюваних аспектів психіки людини. Філогенетичні та онтогенетичні фактори формування свідомості.

Тема 4. Психологічне дослідження

Поняття про психологічне дослідження, його функції та принципи здійснення. Характеристика етапів процесу психологічного дослідження. Класифікація методів психологічного дослідження.

Тема 5. Відчуття

Поняття про чуттєвий рівень пізнання людиною дійсності. Відчуття як базовий пізнавальний процес. Зміст пізнавальної, орієнтувальної й захисної функцій відчуттів. Поняття сенсорної депривації. Робота аналізаторів – фізіологічна основа відчуттів. Класифікація видів відчуттів і їх характеристика. Явище взаємодії відчуттів. Основні сенсорні властивості людини.

Тема 6. Сприймання

Поняття про сприймання, його значення та фізіологічна основа. Характеристика видів сприймання. Аналіз основних властивостей сприймання. Проблема адекватності сприймання людиною навколишньої дійсності. Роль сприймання у пізнанні людиною дійсності.

Тема 7. Увага

Поняття про психічні стани, їх ознаки. Увага як стан свідомості, її функції

та фізіологічні основи. Види уваги за спрямованістю та активністю свідомості. Статичні та динамічні властивості уваги. Проблема неуважності, її причини та способи подолання.

Тема 8. Пам'ять

Поняття про пам'ять як пізнавальний процес, її роль в психічній діяльності людини. Наукові підходи до визначення механізмів роботи пам'яті – психологічні та фізіологічні теорії мнемічної діяльності. Класифікація видів пам'яті за об'єктом, тривалістю збереження матеріалу, активністю свідомості. Процеси пам'яті, їх функції та механізми роботи. Мнемічні якості людини.

Тема 9. Мислення

Поняття про раціональний рівень пізнання. Мислення як пізнавальний процес, його специфіка та функції. Опосередкований та узагальнений характер розумової діяльності людини. Фізіологічні основи мислення. Поняття про види, форми та операції мислення. Характеристика простих та складних операцій мислення людини. Види мислення: альтернативні класифікації. Поняття про вербальні та невербальні форми мислення, їх зміст. Індивідуальні розумові якості людини. Поняття про інтелект. Роль мислення в інтелектуальній діяльності людини.

Тема 10. Мовлення

Поняття про мову та мовлення як психологічні категорії. Функції мови та мовлення в психічній діяльності людини. Види мовлення та їх характеристика. Розвиток мовлення в процесі формування особистості.

Тема 11. Уява

Поняття про уяву як специфічний пізнавальний процес, її функції. Види уяви та їх характеристика. Механізми створення нових образів уявою. Роль уяви в творчій діяльності людини.

Тема 12. Емоції та почуття

Поняття про афективну сферу психіки, її функції для особистості. Позитивні та негативні наслідки дії афективного простору особистості. Взаємозв'язок афективної сфери з іншими проявами психіки людини. Емоції та почуття, їх диференціація. Фізіологічні основи переживання емоцій та почуттів, їх вісцеральні та експресивні прояви. Види емоцій та почуттів: альтернативні класифікації. Характеристика типових емоційних станів людини. Поняття афективної культури особистості, її виховання.

Тема 13. Воля

Поняття про волю як психологічну категорію, її функції в психічній діяльності людини. Фізіологічні основи вольової регуляції. Аналіз вольових дій. Вольові якості особистості.

Тема 14. Особистість

Диференціація та співвідношення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність». Психологічна структура особистості, її релятивізм та функціональне призначення. Аналіз факторів формування особистості в онтогенезі. Особистість як суб'єкт та об'єкт соціальної взаємодії. Поняття про соціальні ролі особистості, характеристика їх ознак та видів.

Тема 15. Самосвідомість особистості

Поняття про самосвідомість. Функції самосвідомості в психічній діяльності людини. Структура самосвідомості. Образ «Я» – центральний компонент структури самосвідомості, його зміст та вияви. Рефлексія як механізм самоусвідомлення та самоаналізу. Самооцінка, її види та механізми формування. Проблема впливу самооцінки на психічне здоров'я особистості. Поняття про рівень домагань. Психологічний захист, його зміст та призначення. Робота конструктивних та деструктивних механізмів психологічного захисту.

Тема 16. Діяльність

Поняття про діяльність, її функції та фізіологічні основи. Психологічна структура діяльності. Аналіз базових психологічних результатів діяльності. Основні онтогенетичні види діяльності людини.

Тема 17. Темперамент і характер

Поняття про темперамент як індивідуальну психічну властивість людини. Проблема типології темпераментів. Властивості темпераменту. Проблема корекції проявів темпераменту людини.

Поняття про характер як психічну властивість особистості. Огляд історії розвитку характерологічних вчень. Фізіологічні основи формування та вияву характеру. Місце характеру в загальній структурі особистості, його зв'язок з темпераментом. Структура рис характеру. Проблема співвідношення індивідуального та типового у характері. Поняття акцентуації рис характеру. Механізми формування характеру в онтогенезі. Поняття національного характеру.

Тема 18. Здібності

Поняття про здібності, їх природу. Види здібностей та їх характеристика. Кількісний та якісний вияв здібностей. Рівні розвитку здібностей. Проблема виявлення й розвитку здібностей.

«Педагогічна психологія»

Тема 1. Предмет та методи педагогічної психології

Принципи академічної доброчесності в освітній діяльності. Предмет та задачі педагогічної психології. Виникнення та розвиток педагогічної психології. Методологічні основи педагогічної психології. Методи педагогічної психології та їх використання в управлінні навчально-виховного процесом.

Тема 2. Психологічні засади педагогічного процесу

Завдання психологічного забезпечення педагогічного процесу. Загальні проблеми педагогічної психології.

Тема 3. Психологія навчання

Поняття про навчання та його психологічні механізми. Основні характеристики навчальної діяльності. Управління процесом навчання.

Тема 4. Психологічні особливості сучасних типів навчання

Психологічні основи різних видів навчання. Типи мислення та умови їх формування в процесі навчання. Психологічний аналіз уроку.

Тема 5. Психологія учіння

Учіння як діяльність. Уявлення про мотивацію учіння. Специфіка

навчальної мотивації та особливості її формування. Засвоєння навчального процесу – центральна ланка учбової діяльності учнів. Особливості оволодіння учнями учбовою діяльністю.

Тема 6. Навченість як результат навчання

Поняття «навченість». Вікові особливості навчальності та їх діагностика. Неуспішність, її причини та запобігання. Способи психодіагностики й корекції неуспішності навчання. Психологічні основи самостійного навчання. Основні напрями педагогічного забезпечування розвитку самоосвіти.

Тема 7. Психологія виховання особистості

Предмет і завдання психології виховання. Психологічні механізми та етапи формування властивостей особистості учня. Провідні фактори виховання. Показники та критерії вихованості.

Тема 8. Психологічні питання виховання характеру

Характер як проблема педагогічної психології. Психологічні аспекти виховання довільності людини. Принципи організації й підтримування дисципліни у виховному процесі. Психологічний підхід до формування самостійності дитини. Психолого-педагогічні умови розвитку незалежності як якості особистості вихованця. Психологічні питання виховання волі дитини. Психологічні основи самовиховання.

Тема 9. Психологія сімейного виховання

Соціально-психологічні особливості сімейного виховного впливу. Вплив факторів сімейного виховання на формування психологічної позиції дитини. Порушення сімейного виховання. Правила ефективного сімейного виховання дітей.

Тема 10. Психологічні аспекти виховання дітей з асоціальною поведінкою

Психологічна характеристика та чинники асоціальної поведінки школярів. Вчинок як вираження моральності. Психологічні основи формування моральної свідомості та поведінки особистості в сучасних умовах.

Тема 11. Психологія педагогічної діяльності

Педагогічна діяльність: форми, характеристики, зміст, функції, стилі. Мотивація педагогічної діяльності. Місце і роль контролю і оцінки знань в системі навчального процесу. Психологічний аналіз діяльності педагога на уроці.

Тема 12. Психологічна характеристика вчителя

Психологічна характеристика учителя як особистості. Педагогічні вміння. Педагогічні здібності вчителя, їх класифікація. Педагогічний такт і авторитет вчителя. Шляхи формування педагогічної майстерності й підвищення рівня професіоналізму вчителя.

Тема 13. Психологія педагогічного співробітництва і спілкування в освітньому процесі

Педагогічне спілкування як форма взаємодії суб'єктів освітнього процесу. «Бар'єри» в педагогічній взаємодії. Специфіка психологічної культури вчителя.

«Вікова психологія»

Тема 1. Вікова психологія як наука

Предмет та структура вікової психології. Загальна характеристика віку. Методи вікової психології. Виникнення і розвиток вікової психології. Становлення психологічної думки стосовно проблем психічного розвитку за часів Античності, Середньовіччя, Відродження, Нового та Новітнього часу.

Тема 2. Основні напрямки зарубіжної вікової психології

Психоаналіз про закономірності психічного розвитку. Епігенетична концепція Е. Еріксона. Стадії життєвого циклу за Е. Еріксоном. Поняття особистісної ідентичності. Біхевіоризм про особливості розвитку дитини. Когнітивна модель Ж. Піаже (генетична психологія). Стадії когнітивного розвитку за Ж. Піаже. Гуманістична психологія про закономірності особистісного розвитку. Компоненти особистості за З. Фрейдом. Стадії розвитку особистості за З. Фрейдом.

Тема 3. Характеристика основних напрямків вітчизняної вікової психології

Культурно-історична концепція Л.С. Виготського. Психологія відносин про закономірності дитячого розвитку. Діяльнісний підхід до аналізу психіки дитини.

Тема 4. Характеристика розвитку психіки в онтогенезі

Поняття розвитку. Закономірності психічного розвитку. Фактори та рушійні сили психічного розвитку. Роль біологічних факторів психічного розвитку. Значення соціальних факторів психічного розвитку. Критерії характеристики вікових етапів.

Тема 5. Періодизація психічного розвитку

Проблема здійснення вікової періодизації психічного розвитку. Епоха, період, фаза – одиниці онтогенезу. Критерії вікової періодизації психічного розвитку. Три групи періодизацій за Л. С. Виготським. Періодизації психічного розвитку.

Тема 6. Пренатальний розвиток та народження

Характеристика періодів пренатального розвитку. Гермінальна, ембріональна та фетальна фази пренатального розвитку. Психологічні особливості розвитку плода. Вплив особливостей пренатального розвитку дитини на її психіку. Психологічні фактори, що впливають на зародження психіки дитини у пренатальному періоді. Види тератогенів. Вплив процесу народження на психіку дитини. Етапи народження за С. Грофом.

Тема 7. Особливості психічного розвитку новонародженого та немовляти

Соціальна ситуація розвитку в немовлячому віці. Рухова активність дитини немовлячого віку. Маніпулювання предметами. Розвиток психічних процесів і мовлення немовля. Розвиток відчуттів та сприймання у дітей немовлячого віку. Особливості розвитку пам'яті немовлят. Специфіка уяви дітей з народження до 1 року життя. Характеристика розвитку мислення дітей немовлячого віку. Становлення уваги немовлят. Початок розвитку мовлення дітей немовлячого віку. Передумови особистісного розвитку в немовлячому віці. Розвиток

спілкування в немовлячому віці.

Тема 8. Психологічні особливості розвитку дитини в ранньому віці

Соціальна ситуація розвитку в ранньому віці. Виникнення предметної та ігрової діяльності у дитини раннього віку. Розвиток психічних процесів в ранньому дитинстві. Розвиток відчуттів та сприймання дітей раннього віку. Особливості розвитку пам'яті у ранньому віці. Специфіка уяви дітей у віці з 1 до 3 років. Характеристика розвитку мислення дітей раннього віку. Становлення уваги в ранньому віці. Розвиток мовлення дітей раннього віку. Розвиток особистості у віці від 1 року до 3-х років. Криза трирічного віку. Комунікативний та поведінковий розвиток в ранньому дитинстві.

Тема 9. Психічний розвиток дитини в дошкільному віці

Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Предметна діяльність і гра в дошкільному віці. Розвиток психічних процесів дошкільника. Розвиток мовлення дитини дошкільного віку. Розвиток особистості дошкільника. Комунікативний та поведінковий розвиток в дошкільному віці. Характеристика компонентів готовності дитини до школи. Методи діагностики готовності дитини до школи.

Тема 10. Психічний розвиток дитини молодшого шкільного віку

Соціальна ситуація розвитку в молодшому шкільному віці. Навчальна і трудова діяльність молодшого школяра. Розвиток психічних процесів дитини молодшого шкільного віку. Розвиток відчуттів та сприймання дітей молодшого шкільного віку. Особливості розвитку пам'яті молодших школярів. Специфіка уяви дітей молодших школярів. Характеристика розвитку мислення дітей молодшого шкільного віку. Становлення уваги молодших школярів. Розвиток мовлення дітей молодшого шкільного віку. Особистісний розвиток молодшого школяра. Комунікативний та поведінковий розвиток в молодшому шкільному віці.

Тема 11. Психологія підлітка

Соціальна ситуація розвитку підлітка. Характеристика діяльності дитини підліткового віку. Розвиток психічних процесів підлітка. Розвиток відчуттів та сприймання дітей підліткового віку. Особливості розвитку пам'яті підлітків. Характеристика розвитку мислення та уяви дітей середнього шкільного віку. Становлення уваги підлітків. Розвиток мовлення дітей підліткового віку. Причини «кризи 13 років». Особистісний розвиток в підлітковому віці. Комунікативний та поведінковий розвиток підлітка.

Тема 12. Психологія ранньої юності

Соціальна ситуація розвитку в ранньому юнацькому віці. Характеристика діяльності старших школярів. Удосконалення психічних процесів в ранній юності. Розвиток відчуттів та сприймання осіб старшого шкільного віку. Особливості розвитку пам'яті старшокласників. Характеристика розвитку мислення та уяви у ранній юності. Становлення уваги старшокласників. Розвиток мовлення у ранній юності. Формування особистості в старшому шкільному віці. Комунікативний та поведінковий розвиток в ранній юності.

Тема 13. Психологічні особливості раннього дорослого віку

Поняття дорослості. Періодизація розвитку дорослої людини. Соціальна

ситуація розвитку та психологічні особливості в період юності (від 17 до 20-23 років). Соціальна ситуація і особливості психічного розвитку в молодості – першій фазі ранньої дорослості (від 20-23 до 28-30 років). Психологічні особливості ранньої дорослості. Особливості другої фази ранньої дорослості (30-40 років).

Тема 14. Психологія середньої дорослості (зрілого віку)

Загальна характеристика зрілого віку. Особливості соціально зрілої особистості. Соціальний, особистісний та психічний розвиток в зрілому віці (від 30 років до 50 років). Основні чинники психічного розвитку в зрілому віці. Зміни в психології людини в період середньої дорослості (від 40 до 60 років). Криза середини життя.

Тема 15. Психологічні особливості людей похилого віку

Зміни в психічному житті людини в період пізньої зрілості (з 60 років). Психічні зміни у похилому віці. Криза виходу на пенсію. Загальна характеристика старості. Критерії старіння за Б. Стрехлером. Психологічні проблеми старості. Ставлення до смерті.

«Соціальна психологія»

Тема 1. Соціальна психологія: предмет, об'єкт, історія становлення та місце у системі наукового знання

Соціальна психологія як наука про закономірності становлення та функціонування соціально- психологічної реальності. Спільна діяльність та інтерсуб'єктивні відносини як основа виникнення соціально- психологічних явищ. Суспільні, наукові та ідеологічні виділення соціальної психології в самостійну науку. Етапи становлення та розвитку соціальної психології. Соціально-психологічні знання в рамках філософії та психології. Перші історичні форми соціально-психологічних теорій: «психологія народів», «психологія мас», «теорія інстинктів соціальної поведінки». Основні теорії та напрямки соціальної психології. Основні напрямки зарубіжної соціальної психології. Розвиток соціальної психології в Україні. Зв'язок соціальної психології з соціальною філософією, мовознавством, етнографією, педагогікою та іншими науками. Традиції розгляду соціально-психологічних проблем у соціології та психології. Принципи класифікації соціально-психологічних явищ за їх змістом та структурою. Поняття «соціально-психологічної реальності». Інтеграція «соціального» та «індивідуального» як шлях розвитку сучасної соціальної психології.

Тема 2. Методи соціальної психології

Основні підходи до визначення предмета та об'єкта соціальної психології: соціологічний, психологічний, синтезуючий. Поняття соціально-психологічної реальності. Розуміння предмета соціальної психології у вітчизняній та американській традиції. Співвідношення поняття «соціальне» та «психічне».

«Соціальна психіка» як об'єкт дослідження соціальної психології, її структура та функції. Нормативність соціально-психологічної регуляції. Завдання та основні напрямки соціальної психології. Визначення завдань сучасної

теоретичної та прикладної соціальної психології. Підходи до визначення структури та функцій соціальної психології. Структура та функції соціальної психології. Репрезентативність та надійність емпіричних даних у соціально-психологічному дослідженні. Особливості використання методів у соціальній психології. Основні методи соціально-психологічних досліджень (спостереження, експеримент, опитування, тестування). Співвідношення прямих і непрямих методів у соціально-психологічному дослідженні. Принцип застосування соціометричного методу в соціально-психологічному дослідженні. Методи соціально-психологічного тренінгу: дискусійний тренінг, театралізований тренінг, психодраматичний тренінг та ін. Порівняльні можливості соціально-психологічних методів.

Тема 3. Спілкування як соціально-психологічний феномен

Спілкування як умова існування людини та суспільства. Соціогенний характер потреби у спілкуванні. Потреба в спілкуванні як реалізація прагнення людей до об'єднання та співробітництва. Спілкування як фактор розвитку свідомості та самосвідомості. Різні підходи до визначення структури спілкування. Взаємозв'язок спілкування та спільної діяльності, спілкування та соціальних відносин. Спілкування та комунікація: особливості та диференціація. Зміст, форми та функції комунікативного аспекту спілкування. Види та форми спілкування: за метою, за змістом, за засобами. Роль емпатії та емоцій в міжособистісному спілкуванні. Типи позицій в комунікативному процесі (відкрита, закрита, відчуження). Основні комунікативні бар'єри (культурні, емоційні), особливості та шляхи їх подолання. Засоби та особливості спілкування (вербальні та невербальні). Рівні спілкування: імперативне, маніпулятивне та діалогічне. Психологічні особливості діалогу та монологу. Особливості міжособистісного та масового спілкування. Спілкування як спосіб реалізації соціальних та міжособистісних відносин. Феномен ідентифікації у спілкуванні. Перцептивний аспект спілкування. Природа перцептивних здібностей та проблема їх розвитку. Вплив у процесі спілкування. Структура та особливості ділового спілкування. Психотехнології успішного спілкування. Потреба у спілкуванні як фактор соціального розвитку дитини. Рівні розвитку потреби у спілкуванні в дитини. Спілкування як фактор вияву активності особистості.

Тема 4. Спілкування як обмін інформацією

Спілкування як обмін інформацією. Мовлення як специфічний засіб комунікації. Психологічні механізми мовного спілкування. Перешкоди на шляху передачі інформації. Комунікативні бар'єри. Роль невербальної поведінки у спілкуванні. Підструктури невербальної комунікації. Оптична, акустична, дотикова, ольфакторна системи невербальної комунікації. Простір організації комунікативного процесу. Візуальне спілкування. Мова жестів. Можливості визначення обману у спілкуванні. Поведінкові ознаки обману. Етнокультурні особливості невербальної комунікації. Компетентність у спілкуванні. Поняття прокомунікативні вміння. Методи та техніки формування комунікативних умінь. Різновиди комунікативних умінь. Уміння

ділового спілкування. Уміння слухати. Поняття про рефлексивне слухання. Правила активного слухання. Уміння подавати зворотній зв'язок. Правила ефективного зворотного зв'язку.

Тема 5. Спілкування як взаємодія

Поняття взаємодії. Внутрішня та зовнішня сторона взаємодії. Трансактний аналіз Е. Берна. Види трансакцій. Поняття гри в концепції Е. Берна. Різновиди ігор. Взаємозв'язок категорій спілкування та діяльність. Індивідуальна та спільна діяльність. Спільна діяльність як основа взаємодії та спілкування. Структура спільної діяльності. Форми організації спільної діяльності.

Тема 6. Спілкування як сприймання людьми один одного

Спілкування як сприйняття та розуміння людини людиною. Механізми міжособистісного сприйняття: ідентифікація, емпатія та рефлексія. Ефекти міжособистісного сприйняття. Ефект ореолу. Ефект первинності. Ефект новизни. Стереотипізація у міжособистісному сприйнятті. Вплив установок на формування образу іншої людини. Каузальна атрибуція у міжособистісному сприйнятті. Чинники міжособистісної атракції.

Тема 7. Психологічні способи впливу у процесі спілкування

Психологічні механізми зараження. Явище навіювання. Наслідування у спілкуванні. Механізми виникнення та розповсюдження чуток. Умови виникнення паніки та шляхи її подолання. Мода як соціально- психологічний феномен. Поняття про переконування. Порівняльний аналіз механізму дії переконання, навіювання, примусу. Історія розробки проблеми переконання. Психологічні механізми переконання. Центральний та периферійний канал переконання. Мотивація обробки інформації адресатом переконання. Стратегії переконання. Прийоми переконання. Умови ефективності переконання. Методи відпрацювання вміння переконувати.

Тема 8. Соціально-психологічні особливості спілкування у конфліктних ситуаціях

Психологічна структура конфлікту: причини виникнення та динаміка розвитку. Види конфліктів за наслідками та змістом. Поняття конфліктної ситуації та інциденту. Особистісні конфлікти (мотиваційні, когнітивні, рольові) та способи їх подолання. Основні типи міжособистісних конфліктів (ціннісні, інтересів, нормативні) та їх розвиток. Продуктивне та непродуктивне розв'язання конфлікту. Способи вирішення та стратегії поведінки в міжособистісних конфліктних ситуаціях. Умови усунення та розв'язання міжособистісних конфліктів. Розв'язання проблемної ситуації як умова усунення та розв'язання конфлікту. Головні способи розв'язання конфлікту та основні стратегії поведінки особистості в конфлікті. Поняття групового конфлікту. Структура, динаміка та функції групового конфлікту.

Міжособистісний та міжгруповий конфлікт: спільне та відмінне. Особливості ситуації взаємодії та вибір оптимальних засобів розв'язання конфлікту. Кризи і конфлікти в житті людини. Життєві цикли та вікові кризи.

Тема 9. Група як соціально-психологічний феномен

Загальна характеристика групи. Основні характеристики групи.

Специфіка та ознаки групи та соціальної спільноти. Види соціальних груп та спільнот. Структура стосунків у групі. Класифікація груп у соціальній психології: малі-великі, умовні-реальні, тимчасові-постійні, формальні-неформальні, відкриті-закриті, первинні-вторинні, група-кооперація, корпорація, колектив. Параметри групи: склад, структура групи, система ролей, позиція в групі. Психологія малих груп. Структура взаємовідносин у малій соціальній групі: формальна і неформальна групи. Основні функції формальної та неформальної структури груп. Сумісна діяльність як головний системутворюючий чинник групи. Спільнота, група та організація: спільне та відмінне в їх соціально-психологічних характеристиках. Група як сфера реалізації міжособистісного спілкування. Система взаємостосунків у соціальній групі. Теоретичні підходи дослідження групи у вітчизняній та зарубіжній психології: діяльнісний підхід, організаційно-управлінський підхід, параметрична концепція, формально- модельний підхід, емпірико-статичний напрямок, теорія підкріплення. Доктрина «людських відносин» (Е. Мейо) як основа сучасної психології менеджменту. Група та організація. Психологія організацій.

Тема 10. Мала група в контексті соціально-психологічного пізнання

Поняття про соціальну групу. Взаємозв'язок понять соціальна група, спільність, організація. Класифікація соціальних груп. Поняття малої соціальної групи. Види малих соціальних груп. Формальні та неформальні групи. Історія досліджень групи у соціальній психології. Головні теоретичні підходи до вивчення малих груп. Структура взаємовідносин у малій соціальній групі.

Тема 11. Динамічні процеси у малих соціальних групах

Поняття групової динаміки. Процеси групової динаміки. Механізми групової динаміки: вирішення внутрішньогрупових суперечностей, «ідіосинкратичний кредит», ціннісний обмін. Утворення та розвиток малої групи. Моделі розвитку малої групи.

Тема 12. Соціально-психологічні характеристики великих соціальних груп

Поняття «велика соціальна група»: сутність та зміст. Структура великих соціальних груп. Великі соціальні групи, їх ознаки. Види великих соціальних груп. Класифікація великих соціальних груп. Формування та функціонування великих груп. Тимчасові, організовані, неорганізовані, стійкі та нестійкі соціальні групи. Соціально-психологічні особливості формування великих соціальних груп. Особливості дослідження великих соціальних груп. Зв'язок понять «велика соціальна група» та «масова поведінка». Поняття про стихійну групу: натовп, юрба, публіка. Натовп та його особливості. Класифікація видів натовпу. Наслідування, навіювання, зараження як фактори впливу та регуляції поведінки натовпу. Особливості лідерства в натовпі. Спілкування в умовах великої соціальної групи. Публіка як специфічний різновид натовпу. Особливості функціонування громадської думки. Масова комунікація як різновид міжгрупового спілкування. Вплив на функціонування великих

соціальних груп громадської думки.

Тема 13. Особистість як соціально-психологічний феномен. Соціально-психологічна структура особистості

Поняття соціалізації в соціології та психології. Первинна та вторинна соціалізація особистості. Етапи та інститути соціалізації. Зміст та структура процесу соціалізації. Особливості процесу соціалізації в онтогенезі та філогенезі. Різні підходи до визначення етапів соціалізації. Зміст процесу соціалізації в різних наукових напрямках. Концепції стадій соціалізації особистості (Е. Еріксон, Р. Бернс). Критерії соціалізованості особистості. Формування свідомості та самосвідомості у процесі соціалізації, значення групових і соціальних норм у цьому процесі. Соціалізація та детермінація соціальної поведінки особистості. Взаємозв'язок стадій соціалізації та інститутів соціалізації. Інститути соціалізації як транслятори соціального досвіду. Роль сім'ї та дитячих закладів у первинній соціалізації людини. Школа як засіб соціалізації через систему освіти та виховання. Середні та вищі навчальні заклади як інститути вторинної соціалізації. Трудові колективи та громадські організації як інститути соціалізації. Вплив великих соціальних груп на процес соціалізації.

Тема 14. Соціалізація особистості

Основні механізми соціалізації. Наслідування, навіювання, переконання.

Соціальна фасилітація і конформність. Стійкі та цілеспрямовані механізми соціалізації. Механізми «зсування мотиву на ціль», реалізація потреби у спілкуванні, ідентифікація, наслідування, прийняття та засвоєння соціальних ролей. Залежність механізмів соціалізації від характеру соціальних відносин. Соціалізація, розвиток, виховання та адаптація особистості. Провідні види діяльності (гра, пізнання, спілкування, праця) як основні сфери соціалізації. Соціалізація як формування самовідчуття, самосприймання, самопізнання та саморегуляції поведінки індивіда. Персоніфікація як результат включення індивіда в соціальну систему. Формування свідомості та самосвідомості у процесі соціалізації, значення групових та соціальних норм. Соціалізація як форма самовідчуття, самосприймання, самопізнання та саморегуляції поведінки індивіда. Провідні види діяльності як основні сфери соціалізації. Соціально-культурне оточення і становлення особистості. Поняття соціального потенціалу особистості. Формування захисних сил особистості у процесі соціалізації.

«Психодіагностика»

Тема 1. Вступ до психодіагностики

Поняття психодіагностики. Сфери психодіагностики. Види психодіагностичної діяльності. Історичні етапи становлення психодіагностики. Етичні норми психодіагностики.

Тема 2. Класифікація психодіагностичних методів

Основні підходи у психодіагностиці. Типи психодіагностичних методів і методик. Поняття тесту. Класифікація тестів.

Тема 3. Психометричні основи психодіагностики

Поняття «психометрика». Стандартизація тестів. Психометричні вимоги до тестів. Види валідності. Достовірність та надійність тестів. Надійність та мотиваційні викривлення.

Тема 4. Стандартизовані самозвіти

Типи стандартизованих самозвітів. Фактори, від яких залежить достовірність самозвіту.

Тема 5. Проективні методики

Теоретичні джерела проективного методу. Загальна характеристика проективних методик. Класифікація проективних методик. Проблеми реалізації проективного підходу. Характеристика найбільш популярних проективних методик.

Тема 6. Теоретичні основи організації і проведення психодіагностичного обстеження. Етапи психодіагностичного процесу

Правила психодіагностичного обстеження. Характеристики психодіагностичного процесу. Етапи психодіагностичного процесу. Модель лінзи та модель постановки гіпотез. Вимоги до психодіагностичного висновку. Етичні проблеми, пов'язані з особистісними та професійним якостям індивідів, які виготовляють та застосовують діагностичні методики.

Тема 7. Особливості застосування психодіагностичного інструментарію в різних сферах соціальної практики. Вікові аспекти психодіагностики

Області соціальної практики, що вимагають застосування психодіагностики.. Тенденції використання психодіагностики в сфері освіти. Психодіагностичне забезпечення навчально-виховного процесу. Використання психологічної інформації в діяльності органів внутрішніх справ. Діагностика в дошкільному віці. Діагностика в молодшому, середньому і старшому шкільному віці.

Тема 8. Особливості проведення наукового експериментального психологічного дослідження

Поняття експериментальної психології. Ознаки експериментального психологічного дослідження. Експериментальні змінні. Правила психолого-педагогічного експерименту. Основні елементи наукового доказу. Статистичний аналіз експериментальних даних. Практичне значення експериментальної педагогічної психології.

Тема 9. Діагностика інтелекту та здібностей

Загальне поняття про інтелект. Підходи до визначення інтелекту. Структура та види інтелекту. Діагностика інтелекту і розумового розвитку. Психометричний інтелект. Види тестів інтелекту. Комплексні тести інтелекту. Невербальні тесту інтелекту. Тести дії. Поняття креативності. Діагностика креативності. Поняття здібностей. Діагностика здібностей.

Тема 10. Діагностика пізнавальних процесів

Діагностика пам'яті. Методики вивчення уваги. Оцінка логічного мислення.

Тема 11. Типологічна діагностика та діагностика рис особистості

Типологічний підхід до вивчення особистості. Діагностика рис

особистості. Діагностика темпераменту.

Тема 12. Діагностика мотиваційної сфери особистості

Мотив і мотивація. Особистісні опитувальники вимірювання мотивів. Проективні методики дослідження мотивації.

Тема 13. Діагностика емоційно-вольової сфери особистості

Емоційна сфера особистості. Діагностика емоційної сфери. Воля. Діагностика вольової сфери особистості.

Тема 14. Діагностика індивідуальної свідомості та самосвідомості

Поняття та діагностика індивідуальної свідомості. Поняття та діагностика самосвідомості. Діагностика локусу контролю. Діагностика самостварення.

Тема 15. Психолого-педагогічна та соціально-психологічна діагностика

Основи професійної психодіагностики. Профорієнтація. Психодіагностика сімейних стосунків. Методика психодіагностики міжособистісних відносин та рівень розвитку колективу. Соціометрія. Діагностика комунікативних умінь особистості.

«Психологічне консультування»

Тема 1. Суть і специфіка психологічного консультування

Психологічне консультування в структурі психологічної допомоги. Відмінність психологічного консультування від інших видів психологічної допомоги (психотерапії, психокорекції, психодіагностики, психологічного тренінгу тощо).

Тема 2. Теоретико-методологічні основи психологічного консультування

Мета, завдання та принципи психологічного консультування. Види психологічного консультування. Умови результативності психологічного консультування. Типи клієнтів психолога-консультанта.

Тема 3. Модель особистості та професійна підготовка психолога-консультанта

Особистість психолога-консультанта. Вимоги до професійної підготовки психолога-консультанта. Особистісна готовність та проблеми психологічного вигорання. Етичні принципи психологічного консультування.

Тема 4. Основні психотерапевтичні напрями психологічного консультування

Значення теорії для практичної роботи психолога. Психоаналіз. Біхевіоризм (поведінкова терапія). Когнітивний підхід. Гуманістична психотерапія. Гештальттерапія Ф. Перлза. Транзактний аналіз. Теоретичне обґрунтування напрямів психокорекції. Мета психологічної допомоги, позиція психолога-консультанта та методи професійної допомоги в межах різних психотерапевтичних напрямів.

Тема 5. Підготовка та проведення психологічного консультування

Організація роботи психологічної консультації. Питання підготовки до психологічного консультування. Етапи психологічного консультування. Поняття та оцінка результативності психологічного консультування.

Тема 6. Техніки (процедури) психологічного консультування

Техніка роботи психолога на настроювальному етапі: зустріч клієнта в психологічній консультації. Зміст психологічного анамнезу клієнта. Техніки діагностичного етапу. Робота зі скаргою. Техніки завершення психоконсультативної зустрічі.

Тема 7. Прийоми консультативної бесіди

Техніки розпитування клієнта. Конфронтація та інтерпретація. Пошук альтернативних шляхів вирішення проблеми. Правила надання клієнту рекомендацій.

Тема 8. Особливості консультативної допомоги різним категоріям клієнтів

Консультування тривожних та депресивних клієнтів. Консультування агресивних клієнтів. Консультування клієнтів, які переживають втрату. Консультування засмучених клієнтів, які плачуть. Консультування клієнтів, які переживають провину.

Тема 9. Специфіка різних видів консультування.

Спеціальні вимоги до різних видів психологічного консультування. Рекомендації з проблем міжособистісного та сімейного консультування. Психолого-педагогічне консультування. Ділове психологічне консультування.

«Юридична психологія»

Тема 1. Юридична психологія як наука. Правова культура особистості

Предмет, об'єкт та задачі юридичної психології. Історія розвитку юридичної психології. Система юридичної психології. Зв'язок юридичної психології з іншими науками.

Методи юридичної психології. Методологічні основи юридичної психології. Система та класифікація методів юридичної психології. Пізнавальна функція методів юридичної психології. Методи експерименту та спостереження. Метод бесіди та інтерв'ювання. Метод незалежних характеристик. Методи впливу.

Правова культура особистості. Правова свідомість. Правова культура суспільства. Структура правової культури суспільства. Правосвідомість. Функції правосвідомості. Правокультурна особистість.

Тема 2. Психологія правопорушень та юридичної діяльності. Правова психологія. Особистість і структура її психологічних властивостей

Психологія правопорушень. Основні поняття. Поняття конкретного правопорушення і аналіз злочинної поведінки. Психологічна структура злочинної дії. Психологія юридичної діяльності. Правова психологія. Психологія особистості і діяльності. Особистісний підхід в психології. Поняття і структура діяльності.

Емоційно-вольові процеси і стани. Пам'ять. Поведінка людини в конфліктних ситуаціях. Особистість і структура її психічних властивостей. Темперамент. Поняття і структура характеру. Поняття здібностей та закономірності формування.

Тема 3. Психологічні основи процесуальної діяльності. Поняття професіограми. Психологія слідчої діяльності

Психологічна характеристика процесуальної діяльності. Особливі умови процесуальної діяльності як професії. Професійні якості і психологія осіб, які здійснюють провадження у справі. Поняття професіограми.

Психологічні основи доказування. Психологія планування та організації процесуальної діяльності.

Види слідчої (судової) діяльності. Пізнавальна діяльність. Конструктивна діяльність. Комунікативна діяльність. Посвідчувальна діяльність.

Тема 4. Психологія слідчої діяльності

Психологія учасників розслідування злочинів. Психологічні особливості особи слідчого. Психологія обвинуваченого. Поняття захисної домінанти. Психологія потерпілого та свідка. Провокуюча поведінка, види віктимності.

Психологічні основи проведення окремих слідчих дій. Психологія огляду місця події. Психологічні основи допиту. Психологія очної ставки. Психологія пред'явлення для впізнання. Психологія відтворення обстановки та обставин подій. Психологія обшуку. Психологічні основи доказування. Процес формування показань.

Тема 5. Судово-психологічна експертиза. Психологія судової діяльності

Судово-психологічна експертиза. Поняття і компетенція СПЕ. Методи СПЕ. Призначення СПЕ та організація її провадження. Психологія судової діяльності. Психологія судді. Психологічні особливості судового процесу. Психологія прийняття рішення судом. Психологія особи підсудного. Психологія судових дій. Психологічні основи судового допиту. Перехресний допит. Психологічні основи очної ставки у суді. Психологічні основи судового огляду.

Тема 6. Кримінальна психологія. Пенітенціарна психологія

Психологія злочинної діяльності. Психологічна структура злочину. Психологічні наслідки злочину. Психологія особи злочинця. Поняття особи злочинця. Класифікація злочинних типів. Психологія окремих категорій злочинців. Основи пенітенціарної психології.

Сутність пенітенціарної психології. Методи впливу на особу засудженого в установах виконання покарань. Психологія особи засудженого. Колективи засуджених та їх психологія. Вплив соціальної ізоляції на особу. Психологія тюремного побуту. Психологічні основи ресоціалізації.

«Реабілітаційна психологія»

Тема 1. Вступ до реабілітаційної психології

Історія розвитку реабілітаційної психології. Поняття «реабілітація», «психологічна реабілітація». Види реабілітації. Мета, завдання та методи реабілітаційної психології. Зв'язок реабілітаційної психології з науками та галузями психології. Значення реабілітаційної психології в умовах сьогодення. Досвід сучасних українських вчених, які займаються проблемами реабілітаційної психології.

Тема 2. Індивідуальна програма реабілітації

Фази реабілітаційного процесу. Індивідуальна програма реабілітації. Основні принципи виконання програми реабілітації. Етапи визначення

реабілітаційної програми. Види реабілітаційних програм та умови проведення. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я в управлінні реабілітацією. Вікові аспекти психологічної реабілітації. Психодіагностичний інструментарій реабілітаційного процесу.

Тема 3. Психологічна реабілітація в умовах екстремальних ситуацій

Психотравмивні наслідки перебування в екстремальній ситуації. Принципи психологічної реабілітації постраждалих у екстремальних ситуаціях. Психологічна допомога постраждалим внаслідок екстремальних ситуацій. Американський досвід психологічної допомоги військовослужбовцям і ветеранам війни. Психологічна допомога родинам військовослужбовців і ветеранів війни.

Тема 4. Психологічна реабілітація унаслідок психотравмивних подій

Типи психотравмивних ситуацій. Кризи життєвих втрат. Травми пережитого насильства. Особливості переживання травмивних ситуацій. Світовий досвід психологічної допомоги населенню, що постраждало внаслідок психотравмивних ситуацій. Механізм впливу кризових ситуацій на особистість. Форми подолання кризових ситуацій. Психологічна робота в кризових ситуаціях. Принципи психологічної реабілітації постраждалих унаслідок психотравмивних подій. Принципи надання невідкладної психологічної допомоги. Профілактика професійного вигорання спеціалістів, які працюють з травмою. Види невідкладної психологічної допомоги. Самодопомога.

Тема 5. Роль внутрішньої картини здоров'я в реабілітації

Основні складові частини внутрішньої картини здоров'я та її формування. Чинники, що впливають на формування внутрішньої картини хвороби. Психічне здоров'я людини та позитивні емоційні стани. Психічне здоров'я людини й депресивні стани. Психологічні складники внутрішньої картини здоров'я. Механізм формування внутрішньої картини здоров'я. Види позитивних емоцій і їхній вплив на психічне здоров'я. Депресивний настрій як причина негативного мислення.

Тема 6. Особливості психологічної реабілітації осіб з обмеженими можливостями здоров'я

Категорії функціональних порушень. Загальні психолого-педагогічні аспекти реабілітації людини з обмеженими можливостями здоров'я. Основні завдання психологічної реабілітації осіб в залежності від характеру порушення функцій організму. Методи корекції в системі психологічної допомоги людям з обмеженими можливостями.

РОЗДІЛ II. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Охарактеризуйте функції та структуру свідомості.
2. Розкрийте зміст та охарактеризуйте вияви компонентів свідомості.
Проаналізуйте свідомий та несвідомий рівні психіки.
3. Проаналізуйте зміст теорії психічного відображення.
4. Розкрийте фізіологічні основи психічної діяльності.
5. Охарактеризуйте структуру і функціонування центральної нервової системи.
6. Розкрийте поняття про психологічне дослідження, охарактеризуйте його принципи та етапи.
7. Розкрийте основні підходи до рішення проблеми співвідношення навчання й розвитку.
8. Визначте основні проблеми педагогічної психології.
9. Розкрийте проблему співвідношення навчання й розвитку як центральна проблема педагогічної психології.
10. Охарактеризуйте основні теоретичні концепції вікового розвитку.
11. Проаналізуйте критерії вікової періодизації психічного розвитку.
12. Охарактеризуйте періодизації психічного розвитку.
13. Розкрийте правила психодіагностичного обстеження.
14. Охарактеризуйте етапи психодіагностичного процесу.
15. Розкрийте основні вимоги до психологічного висновку.
16. Охарактеризуйте види соціальних дій.
17. Охарактеризуйте типи соціальних дій.
18. Охарактеризуйте види взаємодії у соціальній психології.
19. Охарактеризуйте техніку завершення психоконсультативної зустрічі.
20. Охарактеризуйте техніки розпиту клієнта.
21. Розкрийте зміст інтерпретації психологом сповіді клієнта.
22. Поясніть значення конфронтації з клієнтом для процесу консультування.
23. Визначити предмет юридичної психології.
24. Проаналізувати функції і завдання юридичної психології.
25. Охарактеризувати етапи становлення та розвитку юридичної психології.
26. Наведіть загальну характеристику компонентів юридичної психології.
27. Розкрийте взаємозв'язок юридичної психології з іншими науками.
28. Розкрийте історію розвитку реабілітаційної психології.
29. Дайте визначення поняттям «реабілітація», «психологічна реабілітація» та проаналізуйте їх.
30. Розкрийте науковий внесок сучасних українських вчених у розвиток реабілітаційної психології.

РОЗДІЛ III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Вступне фахове випробування є формою контролю навчальних досягнень вступника, глибини засвоєння ним програмного матеріалу, логіки та взаємозв'язків між окремими дисциплінами та їхніми розділами, здатності творчо використовувати набуті знання та уміння, сформованості власного ставлення, світоглядної позиції щодо розвитку сучасної психологічної науки.

Загальна оцінка відповіді на екзамені кожного вступника є комплексною, яка враховує всі аспекти його відповіді: теоретичні знання, уміння наводити конкретні практичні приклади згідно навчального плану третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія освітньої програми Психологія.

Під час оцінювання успішності вступника на вступному фаховому випробуванні зі спеціальної освіти мають бути враховані наступні критерії:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення матеріалу;
- культура мовлення;
- впевненість, емоційність та аргументованість відповіді;
- використання під час відповіді додаткової інформації;
- уміння аргументувати, аналізувати, порівнювати, узагальнювати навчальну інформацію, робити висновки.

Для визначення ступеня оволодіння вступником навчального матеріалу використовуються наступні рівні досягнень вступників за двохсотбальною шкалою оцінювання.

A (високий рівень) – вступник дає повну відповідь на питання білету; вільно володіє навчальним матеріалом; демонструє глибокі знання з різних розділів програми; логічно та послідовно викладає навчальний матеріал; демонструючи знання отримані як з основної, так і з додаткової літератури; уміє аргументувати свою думку; висловлює власне ставлення до проблем психології; демонструє свою світоглядну позицію; проявляє творчий підхід під час розкриття питань. Відповідь вступника на питання характеризується правильністю, обґрунтованістю.

B (достатній рівень) – вступник дає повну відповідь на питання білету; володіє значним обсягом навчального матеріалу, що свідчить про оволодіння ним основною та частково додатковою літературою з курсу; викладає свої думки логічно та послідовно, проте допускає окремі несуттєві неточності; демонструє здатність до аналізу та узагальнення; вміє робити висновки проте має певні труднощі з їх аргументуванням, а тому уникає висловлювання власної позиції; демонструє сформованість практичних умінь та навичок.

C (достатній рівень) – вступник дає фрагментарну відповідь на питання білету; володіє певним обсягом навчального матеріалу на репродуктивному рівні, що свідчить про оволодіння ним переважно основною літературою з курсу; викладає свої думки логічно та послідовно, проте допускає окремі суттєві помилки та неточності; демонструє часткові уміння аналізу навчального матеріалу, немає достатніх умінь для самостійного узагальнення;

має труднощі щодо формулювання висновків та їх аргументування.

D (задовільний рівень) – вступник володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, демонструючи знання отримані лише з основної літератури, допускає суттєві помилки, викладає матеріал непослідовно, демонструє часткові уміння аналізу навчального матеріалу, але має значні труднощі з його узагальненням та формулюванням висновків, не вміє їх аргументувати, не виявляє самостійності думки, власної позиції.

E (задовільний рівень) – вступник володіє навчальним матеріалом частково, допускає суттєві помилки, викладає матеріал непослідовно та нелогічно, не володіє навичками аналізу навчального матеріалу, не вміє його узагальнювати, робити висновків та аргументувати їх. Не висловлює власної думки.

F (низький рівень) – вступник не володіє навчальним матеріалом, відмовляється від відповіді або відповідає не за змістом питань.

Прохідний бал за іспит дорівнює 150 балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати вступник за кожним запитанням білету складає:

- 1 запитання – 40 балів
- 2 запитання – 30 балів
- 3 запитання – 30 балів

Національна шкала	«5» відмінно	«4» добре		«3» задовільно		«2» незадовільно
шкала академії	190–200	182–189	175–181	160–174	150–159	100–149
шкала ЄКТС	A	B	C	D	E	F

Якщо вступник під час вступного фахового випробування набрав від 100-149 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до Хортицької національної академії.

Оцінювання рівня знань вступників проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань вступників виводиться за результатами обговорення членами комісії.

РОЗДІЛ IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

«Загальна психологія»

Основна

1. Загальна психологія : підручник. / В. П. Москалець. Київ, 2020. 564 с.
2. Загальна психологія: хрестоматія: у 3 ч. Ч. 1 Упоряд.: О.П. Хохліна, І.В. Кущенко, М.О. Гребенюк. Київ, 2014. 295 с.
3. Колобич О. П. Загальна психологія : навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с
4. Максименко С.Д. Загальна психологія: навчальний посібник. Видання 3-є, перероблене та доповнене. Київ, 2020. 272 с.
5. Павелків Р.В. Загальна психологія: підручник. Київ, 2012. 576 с.
6. Психологія: навчальний посібник. Т.В. Іванова, О.А. Кривопишина, П.І. Сахно та ін.; за заг. ред. Л.М. Кудояра. Суми, 2011. 331 с.
7. Савчин М.В. Загальна психологія: навч. посіб. Київ, 2011. 464 с.
8. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Загальна психологія: навч. посіб. Київ, 2012. 296 с.
9. Столяренко О.Б. Психологія: практикум: навч. посіб. Кам'янець-Подільський, 2015. 223 с.

Додаткова

1. Герасімова Н.Є. Загальна психологія: практикум. Черкаси, 2012. 206 с.
2. Дрозденко К.С. Загальна психологія: практикум: навч. посіб. Черкаси, 2012. 298 с.
3. Загальна психологія: хрестоматія: у 3 ч. Ч. 2. Упоряд.: О.П. Хохліна, І.В. Кущенко, М.О. Гребенюк. Київ, 2014. 295 с.
4. Загальна психологія: хрестоматія: у 3 ч. Ч. 3. Упоряд.: О.П.Хохліна, І.В. Кущенко, М.О. Гребенюк. Київ, 2014. 159 с.
5. Загальна психологія з практикумом: навч. посіб. Уклад.: О.А. Виходцева. Київ, 2012. 236 с.
6. Загальна психологія. Практичні заняття: навчальний посібник. С.Ю. Діхтяренко, Н.В. Чудаєва, Г.О. Шулдик, Л.А. Данилевич. Умань, 2013. 254 с.
7. Практикум із загальної психології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Авт.-уклад.: О.Д. Кайріс. Київ, 2013. 251 с.
8. Столяренко О.Б. Психологія особистості: навч. посібник. реком. МОНмолодьспорт України для студ. ВНЗ. Київ, 2012. 280 с.

«Вікова психологія»

Основна

1. Александров Ю. В. Психологія розвитку : навчальний посібник. Харків, 2015. 336 с.
2. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / О. В. Скрипченко [та ін.] ; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. 4-те вид., випр. й доп. Київ, 2014. 400 с.

3. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ, 2012. 424 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). 2-ге вид.: навч. посіб. Київ, 2010. 128 с.
5. Павелків Р. В. Вікова психологія: підручник. Київ, 2011. 469 с.
6. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія: навч. посіб. Київ, 2012. 376 с.
7. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2017. 548 с.
8. Чумак В. В. Вікова психологія : навч. посіб. Бердянськ, 2015. 196 с.

Додаткова

1. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Просвіта, 2001. 416 с.
2. Кон И. С. Психология ранней юности : кн. для учителя. Москва, 1989. 255 с.
3. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; Глухів. нац. пед. ун-т ім. О. Довженка. Вид. 3-тє, випр. Суми, 2010. 352 с.
4. Терлецька Л. Шкільна психодіагностика. Київ, 2003. 120 с.

«Соціальна психологія»

Основна

1. Ануфрієва Н. М. Соціальна психологія : навч. посіб. для студентів вузів. Київ : Каравела, 2011. 296 с.
2. Власова О. І. Соціальна психологія організацій та управління : підручник для студентів вузів Київ : Центр учбової літератури, 2010. 398 с.
3. Вольнова Л. М. Соціальна психологія: формування компетентності майбутнього фахівця. Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Соціальна робота», «Соціальна педагогіка». Київ, 2011. 283 с.
4. Корнев М. Н. Психологія масової поведінки. Київ : Ін-т післядипломної освіти Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка, 2000. 268 с.
5. Москаленко В. В. Соціальна психологія : Підручник. Київ : Вид. ТОВ «Кондор», 2008. 300 с.
6. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : Підр. У 2 кн. Київ : Вид. ТОВ «Кондор», 2008. 464 с.
7. Трухін І. О. Соціальна психологія спілкування : Навчальний посібник. Київ : Центр навч. літератури, 2005. 335 с.
8. Циба В. Т. Теоретичні засади соціальної психології: системний підхід : монографія Київ : Ун-т «Україна», 2011. 359 с.

Додаткова

1. Джонсон Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування. / Пер. з англ. В. Хомика. Київ : Вид.дім «КМ Академія», 2003. 288 с.

2. Донченко О. А., Хазратова Н. В. та ін. Основи соціальної психології : Навчальний посібник. За ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Міленіум, 2008. 495 с.

3. Козляковський П. А., Козляковський А. П. Соціальна психологія : курс лекцій. Практикум. Хрестоматія. Миколаїв : Дизайн і поліграфія, 2005 424 с.

4. Лубкович І. М. Соціальна психологія масової комунікації : підруч. Львів : ПАІС, 2013 251 с.

5. Слюсаревський М., Хазратова Н. Теоретичні напрями соціальної психології. Підручник. Львів: Львівська політехніка, 2020. 104 с.

6. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

7. Татенко В. Соціальна психологія впливу : монографія. Київ : Міленіум, 2008. 216 с.

«Психодіагностика»

Основна

1. Бушуєва Т. В. Психодіагностика: підруч. для студентів ВНЗ. Київ; Ніжин, 2016. 503 с.

2. Губенко О. В. Психологічна діагностика й активізація у старшокласників й молоді творчих науково-технічних здібностей : науково-методичний посібник. Київ, 2016. 228 с.

3. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : метод. рек. / авт.-упор.: В. М. Горленко, В. Д. Острова, Н. В. Сосновенко, І. І. Ткачук ; за заг. ред. В. Г. Панка. Київ, 2018. 106 с.

4. Моначин І. Л. Зошит-практикум з курсу «Практикум з загальної психології» для студентів спеціальності «Психологія». Тернопіль, 2015. 100 с.

5. Неурова А. Б., Каніпус О. С., Грицевич Т. Л. Діагностика індивідуально-психологічних властивостей особистості : навчально-методичний посібник. Львів, 2016. 181 с.

6. Періг І. М. Психодіагностика. Методичний посібник для лабораторних робіт студентів денної та заочної форм навчання спеціальності «Психологія», «Практична психологія». Ч. II. Тернопіль, 2018. 94 с.

7. Практикум з психології: психодіагностичні методики для самопізнання / упорядник Періг І. М. Тернопіль, 2017. 116 с.

8. Чала Ю. М., Шахрайчук А. М. Психодіагностика: навчальний посібник. Харків, 2018. 246 с.

Додаткова

1. Галузяк В. М., Холковська І. Л. Діагностичний інструментарій класного керівника. Вінниця, 2013. 304 с.

2. Галян І. М. Психодіагностика: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів; М-во освіти і науки України. 2-ге вид., стереотип. Київ, 2011. 464 с.

3. Гріньова О. М., Терещенко Л. А. Дитяча психодіагностика : навчально-методичний посібник. Вінниця, 2015. 227 с.

4. Експрес-діагностика в ДНЗ. Комплект матеріалів для практичних психологів Уклад. О. Дєдов. Хотин, 2014. 41 с. + Додатки: діагностичні матеріали. 31 с.
5. Загальна психологія з практикумом: навч. посіб. / уклад. Виходцева О. А. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т природн.-геогр. освіти та екол. Київ, 2012. 236 с.
6. Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих обставинах. Київ, 2016. 219 с.
7. Корольчук М. С., Осьодло В. І. Психодіагностика: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / за заг. ред. М. С. Корольчука; М-во освіти і науки України, Київський нац. торг.-економ. ун-т, Нац. акад. оборони України. Київ, 2012. 400 с.
8. Маковська О. А. Психодіагностика професійної придатності : навч.-метод. посіб. Глухів, 2015. 70 с.
9. Москальова А. С., Москальов М. В. Методи психодіагностики в навчально-виховному процесі: навч. посіб. Київ, 2014. 360 с.
10. Нікітчук У. І. Психологічне тестування: навчально-методичний посібник. Острого, 2015. 120 с.
11. Практикум із загальної психології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Ін-т психології та соц. педагогіки; авт.-уклад О. Д. Кайріс. Київ, 2013. 251 с.
12. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» у двох частинах. Ч. II. Практична частина. 2-ге вид., перероб і доповн. Київ, 2016. 193 с.
13. Психодіагностика. Психологічний практикум : навч. посіб. / Баклицька О. П., Баклицький І. О., Сірко Р. І., Слободяник В. І. Львів, 2015. 464 с.

«Психологічне консультування»

Основна

1. Індивідуальне психологічне консультування : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Н. Ф. Шевченко ; Держ. ВНЗ «Запоріж. нац. ун-т» М-ва освіти і науки України. Запоріжжя : ЗНУ, 2014. 197 с.
2. Консультативна психологія: підручник / І. С. Булах, В. У. Кузьменко, Е. О. Помиткін та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 482 с.
3. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол.; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.
4. Митник О. Я. Психологічне консультування : навч.-метод. посіб. Київ : Видавничий дім «Слово», 2016. 128 с.
5. Опанасенко Л. А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях. Миколаїв : Іліон, 2019. 134 с.

6. Панок В. Г., Чаплак Я. В., Андрєєва Я. Ф. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультування : навч. посібник / за заг.ред. В. Г. Панка, І. М. Зварича. Чернівці : Чернівец. нац.ун-тім. Ю. Федьковича, 2019. 384 с.

7. Професійний стандарт «Практичний психолог (соціальна сфера)». Наказ Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 211 від 03.02.2021. URL: https://fspu.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/Практичний-психолог-соціальна-сфера-1_compressed.pdf (дата останнього звернення – 20.01.2022).

8. Рябко Ю. В. Техніки і моделі психологічного консультування : посібник. Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2012. 120 с.

Додаткова

1. Бочелюк В. Й., Черепехіна О. А., Спицька Л. В., Етика психологічної роботи : Навчальний посібник. Запоріжжя : «Просвіта», 2016. 352 с.

2. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. 2-ге вид. Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 256 с.

3. Линде Н. Д. Психологическое консультирование: теория и практика : Учеб. пособие для студентов вузов. Москва : ЗАО Издательство «Аспект Пресс», 2013. 272 с.

4. Мушкевич М. І., Чагарна С. Є. Основи психотерапії : навч. посіб ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. 3-тє вид. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 419 с.

5. Основи психотерапії та психотерапевтичний практикум: навч.-метод. посіб. / Укр. інж.-пед. акад. ; уклад.: Хомуленко Б. В., Коваленко М. В., Бурейко Н. О. Харків : Точка, 2015. 114 с.

6. Основи психотерапії: навч. посіб. / К. В. Седих та ін.; за ред. д-ра психол. наук К. В. Седих, д-ра мед. наук О. О. Фільц. Київ : Академвидав, 2016. 189 с.

7. Панюк В. Г., Чаплак Я. Г., Романовська Д. Д. Психоконсультативні стратегії діяльності практичного психолога системи освіти : навч.-метод. посіб.; за наук. ред. В. Г. Панка ; Укр. НМЦ практи. психології і соц. роботи НАПН України. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. 232 с.

8. Психологічна служба : Підручник / В. Панок, А. Обухівська, І. Федосєєва та ін. Київ, 2016. 272 с.

9. Психологічне консультування: теорія та практика: навч.-метод. посіб. / В. Г. Панок та ін.; за заг. ред. І. М. Зварича, В. Г. Панка, В. М. Радчук; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута, 2011. 272 с.

10. Рябко Ю. В. Техніки і моделі психологічного консультування: посібник. Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2012. 120 с.

11. Самошкіна Л. М. Основи психологічного консультування: навчальний посібник / за ред. чл.-кор. АПН України, проф. Е. Л. Носенко. Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2011. 332 с.

12. Слободянюк І. А. Основи клієнтоцентрованої психотерапії : навч. посіб. Київ : Навч.-метод. центр «Консорціум із удоскон. менедж.-освіти в Україні», 2012. 136 с.

13. Слободянюк І., Сидоренко Ж. Гуманістична психологія і психотерапія : навч. посіб. Київ : Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2016. 175 с.

14. Титаренко Т. М. Кризове психологічне консультування : прогр. навч. курсу; АПН України, Ін-т соц. та політ. психології. Київ : Міленіум, 2009. 63 с.

15. Федоренко Р. П., Шкарлатюк К. І. Психологічний практикум з консультування : зміст, прийоми, технології : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Р. П. Федоренко, К. І. Шкарлатюк. Луцьк : Східноєвроп. Нац. Ун-т ім. Лесі Українки, 2012. *core.ac.uk: веб-сайт*. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153576297.pdf> (дата звернення: 25.01.2021)

16. Шевченко Н. Ф. Психологічне консультування: теорія та практика: навч.-метод. посіб. / В. Г. Панок та ін. ; за заг. ред. І. М. Зварича, В. Г. Панка, В. М. Радчук Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 2011. 272 с.

17. Основи психологічного консультування (лекційний курс): навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Практична психологія» / уклад. Б. А. Якимчук, І. П. Якимчук. Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. 204 с.

«Юридична психологія»

Основна

1. Бочелюк В. Й. Юридична психологія : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 336 с.

2. Будіянський М.Ф. Кримінальна психологія: навчальний посібник. Одеса: Фенікс, 2016. 382 с.

3. Гарькавець С. О. Юридична психологія: словник-довідник. Сєвєродонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. 152 с.

4. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: підручник. Харків: Право, 2018. 240 с.

5. Костицький М.В. Судова психологія: навч. посіб. для вищ. навч. закл. Чернівці: Рута, 2013. 495 с.

6. Юридична психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Є. Самойлов, М. С. Корольчук, В. М. Корольчук, С. М. Миронець, Г. М. Ржевський. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 432 с.

7. Юридична психологія: підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова. Харків: Право, 2019. 288 с.

Додаткова

8. Бедь В. В. Юридична психологія: навч. посібник. Київ: Каравела; Львів: Новий світ. 2000, Магнолія плюс, 2013. 376 с

9. Пригунов П. Я. Юридична психологія : навч.-метод. посіб. : тестові завдання. Київ: КНТ, 2006. 100 с.

10. Юридична психологія : термінологічний словарь / сост. А. М. Бандурка, В. С. Венедиктов, А. В. Тимченко, В. Е. Христенко, В. Б. Калиновский. Харків: Тимченко. 2005. 432 с.

11. Юридична психологія : навч. посіб. / під заг. ред. проф. Я. Ю. Кондратьєва. Київ: Юріком, 2016. 345 с.

12. Юридична психологія : підруч. / за заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсеєва. Київ: КНТ, 2017. 360 с.

13. Юридична психологія : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. і фак. / В. Г. Андресюк, Л. І. Казміренко, Я. Ю. Кондратьєва та ін. Київ: Видавничий Дім «Ін. Юре», 2015. 423 с.

14. Юридична психологія: навчально-методичний посібник щодо самостійного вивчення дисципліни / С. І. Ніколаєнко, С. О. Ніколаєнко. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. 145 с.

«Реабілітаційна психологія»

Основна

1. Бочелюк В.Й. Психологія людини з обмеженими можливостями : навчальний посібник / В.Й. Бочелюк, А.В. Турубарова. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 264 с.

2. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я: МКФ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://moz.gov.ua/uploads/2/11374-9898_dn_20181221_2449.pdf.

3. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я: Діти та підлітки: МКФ-ДП [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://moz.gov.ua/uploads/2/11374-9898_dn_20181221_2449.pdf

4. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи: навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.

5. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи: навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с.

6. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи: навчальний посібник. Том 3. Київ, 2018. 236 с.

7. Охорона ментального здоров'я та медико-психологічна реабілітація військовослужбовців в умовах гібридної війни: теорія і практика: монографія / В.І. Цимбалюк, В.В. Стеблюк, О.В. Друзь та ін. Під ред. В.І. Цимбалюка. Київ: Медицина, 2021. 256 с.

Додаткова

1. Коцан І., Ложкін Г., Мушкевич М. Психологія здоров'я людини / за ред. І. Коцана. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту імені Лесі Українки, 2011. 316 с.

2. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / пер. з англ. Д. Бусько; наук. ред. К. Явна. Львів, 2014. 120 с.

3. Психологічна допомога дитині у психотравмуючій ситуації: методичний посібник. / Уклад. : Г. Б. Растроста. Суми, 2018. 64 с.

4. Тохтамиш О. М. Реабілітаційна психологія: навчально-методичний

посібник. Вінниця : Вiндрук, 2014. 100 с.

5. Єгорова О.Б. Реабілітаційна психологія: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія. Слов'янськ : Вид-во Б.І. Маторіна, 2018. 132 с.